

Til lovforslag nr. L 91. Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 23. maj 1996

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om grundlæggende social- og sundhedsuddannelser inden for bistands-, pleje- og omsorgsområdet m.v.

(Pædagogisk grunduddannelse)

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til undervisningsministeren, som denne har besvaret skriftligt. Nogle af udvalgets spørgsmål og ministerens svar herpå samt en henvendelse fra Kommunernes Landsforening er optrykt som bilag til betænkningen.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og mundtlige henvendelser fra:

Amtsrådsforeningen i Danmark,
Børne- & Ungdomspædagogernes Landsforbund,
Forbundet af Offentligt Ansatte,
Gentofte Kommunes Ungdomsskole,
Hjørring Kommune,
Kommunernes Landsforening,
Landsforeningen for Socialpædagoger,
Pædagogisk Medhjælper Forbund,
Pædagogseminariernes Bestyrelsesforening
og
VUC Køge Bugt.

Herefter indstiller et *flertal* (Socialdemokratiets, Det Radikale Venstres, Fremskridtspartiets, Enhedslistens, Centrum-Demokraternes og Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Flertallet har noteret sig, at den årlige tilgang, der er forudsat i lovforslaget, langt fra modsvare det samlede antal årlige nyansættelser af medhjælpere og dagplejere m.v., som er oplyst i bemærkningerne til lovforslaget.

Flertallet lægger bl.a. derfor til grund, at uddannelsens oprettelse ikke fører til fortrængning af allerede ansat personale på området.

Flertallet ønsker at fremhæve, at den i lovforslaget forudsatte evaluering med påfølgende lovrevision bør medinddrage spørgsmålet om, hvorvidt der er sket en målelig fortrængning af eksisterende personale.

Flertallet har endvidere noteret sig, at lovens § 25, som ikke berøres af lovforslaget, åbner mulighed for, at amtsrådet kan etablere den nødvendige skolekapacitet både ved brug af social- og sundhedsskolerne og ved at indgå overenskomst med andre statslige, kommunale, selvejende eller private uddannelsesinstitutioner, herunder f.eks. pædagogseminarier og erhvervsskoler.

Endelig lægger flertallet til grund, at lovforslaget ikke indebærer noget indgreb i ansættelsesmyndighedernes ledelsesmæssige kompetence til at fastlægge kravene til personalets kvalifikationer eller i de ansattes pligter og retigheder med hensyn til efter- og videreuddannelse m.v.

Et mindretal inden for flertallet (Enhedslistens medlem af udvalget) bemærker, at Enhedslisten er delt i forhold til indstillingen til lovforslaget, og at 3 af partiets medlemmer vil stemme for, 2 vil stemme hverken for eller imod, og 1 vil stemme imod lovforslaget ved 3.

behandling. Ved 2. behandling vil der blive redegjort nærmere herfor.

Et *mindretal* (Venstres, Det Konservative Folkepartis og Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et flertal inden for mindretallet (Venstres og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget) finder ikke, at der er noget reelt behov for en uddannelse som pædagogmedhjælper. Der er ingen grund til at uddannelsesbelægge alle mulige typer af job, som godt kan bestrides på glimrende måde uden nogen formel uddannelse. Dette flertal mener på linje med, hvad Kommunernes Landsforening har gjort gældende, at det vil være uhensigtsmæssigt med to niveauer af uddannede i daginstitutioner, og at det vil give kompetence- og afgrænsningsproblemer. Henvendelsen fra Kommunernes Landsforening er optrykt som bilag til betænkningen. Tal fra Undervisningsministeriet viser, at der er meget stort »gennemtræk« af pædagogmedhjælpere i daginstitutionerne. Over halvdelen af alle pædagogmedhjælpere har således under ét års anciennitet, jf. undervisningsministerens svar på udvalgets spørgsmål 3, som er optrykt som bilag til betænkningen. Den mindre gruppe af pædagogmedhjælpere, som har flere års pædagogisk arbejde bag sig, kan tilgodeses med målrettede kurser. Herudover finder Venstre og Det Konservative Folkeparti, at uddannelsens økonomiske konsekvenser er utilstrækkeligt belyst.

Et *mindretal* inden for mindretallet (Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget) mener ikke, at der er behov for en meget kortvarig ungdomsuddannelse på pædagogområdet. Til gengæld mener SF, at uddannelseskapaaciteten inden for pædagoguddannelserne skal øges.

Derudover mener SF, at det er vigtigt, at voksne uden uddannelse, som har arbejdet nogle år inden for pædagogområdet, og som derfor må forventes at blive inden for dette område, får mulighed for at kompensere for en manglende uddannelse.

Med en ny kortvarig ungdomsuddannelse inden for pædagogområdet vil der samtidig være risiko for, at stillinger, der ellers ville væ-

re blevet besat af fuldt uddannede pædagoger, bliver erstattet af kortuddannede med pædagogisk grunduddannelse som baggrund, hvorved kvaliteten inden for dette område sænkes.

SF er klart imod, at pædagogisk grunduddannelse også skal kunne bruges inden for dagpleje- og omsorgsmedhjælperområdet. SF mener ikke, at kortuddannede unge er i stand til at løse de opgaver, som skal løses i f.eks. døgninstitutioner for svært psykisk eller fysisk handicappede eller i rollen som dagplejemor.

Derimod er SF klart for den del af lovforslaget, som lægger op til, at voksenuddannelsen på området skal udbygges. Den del havde SF meget gerne været med til at fremme.

I lovforslaget fremhæves det, at pædagogisk grunduddannelse skal ses som en del af regeringens tanker om uddannelse til alle unge. Men af bemærkningerne fremgår det samtidig, at »uddannelsen i høj grad vil træde i stedet for andre ungdomsuddannelser. Finansieringen af kompensationen vil derfor kunne ske ved, at den forventede aktivitet på andre ungdomsuddannelser reduceres«.

SF er derfor også meget betænkelig ved, at regeringen tilsyneladende søger at lave uddannelsen alene ved at finde pengene andre steder i undervisningssystemet. Det finder SF både forkert og uklogt, idet det reelt betyder, at der ikke alt i alt kommer flere i uddannelse.

SF er positiv over for voksendelen i lovforslaget og mener, at ressourcerne burde have været sat ind her i stedet for at lave en ny ungdomsuddannelse, der har en varighed, der i længde svarer til de discountuddannelser, som regeringen introducerede i forbindelse med stramningen på arbejdsmarkedsområdet specielt over for unge under 25 år, og som alene har til formål at få unge ned på halv dagpengesats.

SF's interesse for at medvirke til gennemførelse af en voksendel kom bl.a. til udtryk i, at SF over for undervisningsministeren har præsenteret følgende udspil:

»Pædagogisk Voksenuddannelse (PVU) - Uddannelse for pædagogmedhjælpere, omsorgsmedhjælpere og dagplejere.

Formål:

Efter SF's opfattelse er det vigtigt, at alle mennesker uddanner sig gennem hele livet, fordi det kvalificerer de pågældende bedst mu-

ligt til arbejdsmarkedet, og fordi de pågældende får en højere livskvalitet.

Derfor er det ikke mindst vigtigt, at der for de mennesker, der aldrig har fået en kompetencegivende uddannelse, kan tilrettelægges uddannelsesforløb, der kvalificerer dem bedst muligt til arbejdsmarkedet og giver højere livskvalitet.

Formålet med PVU er netop at sikre dette for pædagogmedhjælpere, omsorgsmedhjælpere og dagplejere.

PVU-indhold:

PVU er et uddannelsesforløb af en varighed på et undervisningsår.

Indholdet i PVU skal bl.a. tilrettelægges ud fra indhøstede erfaringer fra kurser, som er afholdt for pædagogmedhjælpere, omsorgsmedhjælpere og dagplejere forskellige steder i landet.

PVU sigter på følgende mennesker:

PVU sigter på de mennesker, som må forventes at have valgt jobbet som pædagogmedhjælper, omsorgsmedhjælper eller dagplejer mere permanent. PVU tager derfor ikke sigte på de helt unge, der f.eks. i en kort periode arbejder som pædagogmedhjælper efter at have afsluttet en ungdomsuddannelse.

Derfor kan følgende mennesker omfattes af PVU:

Mennesker, der er 25 år og normalt har arbejdet som pædagogmedhjælper eller dagplejer i 2 år inden for 5 år.

Lovgrundlaget:

Lovgrundlaget for PVU skal tilvejebringes enten gennem en særlig PVU-lov eller i pædagoguddannelsesloven.

Uddannelsen foregår følgende steder:

Da det er ønskeligt, at PVU bliver en del af et pædagogisk uddannelsesmiljø, er det ønskeligt, at PVU foregår på pædagogseminarierne. Da det samtidig er vigtigt, at PVU bliver spredt ud over landet, fordi potentielle uddannelsessøgende ikke vil være så mobile som yngre studerende, skal uddannelsen, når det er muligt, også placeres uden for seminariebyerne. Det kan ske, ved at pædagogseminarierne etablerer uddannelsen i andre byer, eventuelt i samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner. Hvis der er seminarier, der ikke vil være med til dette, skal andre uddannelsesinstitutioner også af sig selv kunne oprette PVU.

Finansiering:

PVU finansieres over lov om åben uddannelse. For arbejdsløse sker det via RAR-midler.

Under uddannelsen skal man kunne få VUS-støtte, uddannelsesorlov, decentralt aftalt støtte m.v.

Kompetence og merit:

Da de mennesker, der gennemfører PVU, både har erhvervs erfaring og har gennemført et mere teoretisk uddannelsesforløb, opfylder de adgangskravet til at søge om optagelse på pædagoguddannelsen, herunder det særligt tilrettelagte uddannelsesforløb.«

Tom Behnke (FP) Hans Peter Baadsgaard (S) Poul Erik Dyrhund (S) Lis Greibe (S)

Jens Peter Vernersen (S) Aage Frandsen (SF) Elsebeth Gerner Nielsen (RV)

Bruno Jerup (EL) Addi Andersen (CD) Anders Mølgaard (V) Hanne Severinsen (V) fmd.

Henning Urup (V) Ulla Tørnæs (V) Frank Dahlgaard (KF) Lene Espersen (KF)

John Vinther (KF) Kristian Thulesen Dahl (DF)

Bilag**To af udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren og ministerens svar herpå samt en skriftlig henvendelse til udvalget fra Kommunernes Landsforening***Spørgsmål 3:*

»Hvor stort er »gennemtrækket« af pædagogmedhjælpere i daginstitutioner?»

Svar:

Jeg kan henvise herom til betænkning 1277.1994 om »Forslag til en pædagogmedhjælperuddannelse«. I Bilag 2 til betænkningen er på side 110 oplyst følgende om ancienniteten for pædagogmedhjælpere:

Pædagogmedhjælpere (1992)

	Antal personer	I procent
Under 1 års anc.	15.632	54
Fra 1 til 2 års anc. ...	3.063	11
Fra 2 til 3 års anc. ...	1.888	7
Fra 3 til 5 års anc. ...	2.403	8
Over 5 års anc.	5.903	20
I alt	28.889	100

Pædagogmedhjælpernes ansættelsesanciennitet 1992 (Kilde: PMF baseret på FLD's overenskomststatistik 1992).

Tabellen viser, at der er ca. 8.000 pædagogmedhjælpere, der har en anciennitet på 3 år og derover, mens knap 16.000 på opgørelsestidspunktet var nyansatte. Tabellen viser ligeledes, at godt halvdelen er ansat inden for det seneste år.

Spørgsmål 4:

»Hvad er den gennemsnitlige varighed af pædagogmedhjælperes ansættelsesforhold i daginstitutioner?»

Svar:

Ministeriet har ikke oplysninger, der kan belyse spørgsmålet, ud over hvad der fremgår af svaret på spørgsmål 3.

Kommunernes Landsforening

Forslag til lov om ændring af lov om grundlæggende social- og sundhedsuddannelser inden for bistands-, pleje- og omsorgsområdet m.v. (Pædagogisk grunduddannelse) L 91

Den 6. december 1995 var lovforslaget om en pædagogisk grunduddannelse til første behandling i Folketinget.

Landsforeningen har deltaget i udvalgsarbejdet i forbindelse med forslag til en pædagogmedhjælperuddannelse. Ved den lejlighed gav landsforeningen sammen med flertallet af udvalgsmedlemmerne udtryk for, at man ikke kan støtte oprettelsen af en pædagogmedhjælperuddannelse.

Landsforeningens principielle indvendinger er,

- at det vil være uhensigtsmæssigt med to niveauer af uddannede i daginstitutioner,
- at det vil give kompetence- og afgrænsningsproblemer,
- at det vil være svært at skaffe de nødvendige praktikpladser og vil give personalemæssig turbulens,
- at en gruppe af kortuddannede mellem de ikkeuddannede pædagogmedhjælpere og uddannede pædagoger på grund af lønrelationerne uundgåeligt vil tvinge lønniveauet for de ordinært uddannede i vejret.

Uanset at ministeriets udgangspunkt for forslaget angiveligt er ønsket om at skabe flere uddannelsespladser til de unge - i forslaget henvises der til undervisningsministerens strategi for »Uddannelse til alle« - lægges der med forslaget om etablering af en pædagogisk grunduddannelse tilsyneladende ikke op til en særskilt udvidelse af uddannelseskapaciteten. I forslaget forudsættes det således, at uddannelsen vil kunne finansieres inden for den samlede ramme for ungdomsuddannelserne.

På grundlag af det foreliggende materiale finder landsforeningen, at uddannelsens økonomiske konsekvenser er utilstrækkeligt belyst.

Ud fra en samfundsøkonomisk vurdering må der sættes spørgsmålstegn ved det fornuftige i, at uddannelsesressurser ledes over i en uddannelse (og dermed væk fra andre uddannel-

ser), hvor de, der skal anvende arbejdskraften (kommuner og amter), hidtil har tilkendegivet, at der ikke er behov for en uddannelse af denne karakter.

Til finansiering af undervisningsudgifter forudsætter Undervisningsministeriet fortrængning af øvrige undervisningsaktiviteter på såvel statslige som amtslige uddannelser på et efter landsforeningens vurdering urealistisk højt niveau.

En anden finansiel forudsætning, som ikke er tilstrækkeligt afklaret, er spørgsmålet om finansiering af elevløbninger i praktikperioden. Landsforeningen finder det bemærkelsesværdigt, at et område af så væsentlig økonomisk betydning for ungdomsuddannelsen og kommunernes økonomi kun er belyst fra tilskudssiden, så meget mere som det vil være problematisk at fremskaffe praktikpladser til såvel denne uddannelse som den ordinære pædagoguddannelse.

Merituddannelsen påtænkes etableret efter reglerne om åben uddannelse, men de økonomiske konsekvenser vedrørende denne uddannelse er ikke beskrevet i lovforslaget.

Landsforeningen fastholder således sin tidligere afvisning af forslaget om en pædagogisk grunduddannelse, både med henvisning til de problemer, dette vil medføre med hensyn til kompetence, samarbejdsproblemer m.v., og med henvisning til de samfundsøkonomiske og kommunaløkonomiske konsekvenser af forslaget.

Landsforeningen finder det helt uacceptabelt, at kommunerne slet ikke er tiltænkt medbestemmelse på skoledriften til uddannelsen, men at denne er tillagt amterne, uanset at uddannelsen, i modsætning til de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser, næsten fuldt ud sigter på kommunerne.

- Styrkelse af kursusvirksomheden for dagplejere.

Landsforeningen vil gerne pege på, at en

række elementer i denne strategi allerede virker eller er under forberedelse. Det gælder opbygningen af en kursusvirksomhed under AMU, der er indledt inden for det seneste år, udbygningen af den særlig tilrettelagte pædagoguddannelse for erfarne ikkeuddannede og

udbygningen af optagelseskapaciteten til den ordinære pædagoguddannelse.

Landsforeningen skal anmode om foretræde for Folketingets Uddannelsesudvalg for nærmere at redegøre for sine synspunkter.

Med venlig hilsen

EVAN JENSEN

/ PETER GORM HANSEN